A sors azonban másképp rendelte.

Távoznia kellett otthonából, anélkül, hogy bárkinek is szólt volna, sürgősen, sietve, megállás nélkül, amíg csak többszáz mérföldre nem jutott el. Falusi embernél sokat jelentett ez. Mintha egy egész tenger tornyosult volna elébe.

Meghatározott módszerrel dolgozott. Volt egy jegyzéke, amely tartalmazta az összes emberi bajokat: házasságot, pénzt és az emberi viszonyok bonyolult sokaságát. A hosszu gyakorlat kiélezte, kifinomitotta megfigyelőképességét. Pillanatok alatt, néhány keresztkérdéssel kipuhatolta a bajt. Három bakarust kért egy válaszért. A vendéget legalább öt percen át hagyta beszélni, panaszkodni, részleteket ismertetni — és tiz válaszra és tanácsra való anyaghoz jutott igy.

Amikor figyelmes tenyérvizsgálat után valakinek azt mondta: „Ön semmikép nem ér el oly eredményeket, amilyeneket megérdemelne", — tiz közül kilenc esetben az illető elevenére tapintott. Nem tévedett akkor sem, ha ilyet kérdezett: „Van-e a családjában, vagy távolabbi rokonai között olyan nőszemély, aki barátságtalan szándékokat táplál önnel szemben?" Rendszerint fején találta a szöget akkor is, ha igy nyilatkozott: „A bajokat az ön természete okozza. Dehát ön nem is lehet másmilyen, hiszen a Saturnus helyzete ma ilyen! Ön hirtelenharagú és külsőben is erélyes ember benyomását kelti."

Ez mindig hatott. Mert még a legszelidebb ember is szereti, ha erélyes embernek látszik.

A mandulaárus eloltotta a tüzet és szedelőzködött. Jeladás volt ez a csillagjósnak is az indulásra, különben söttétben marad, mert egy kis zöldes fénysávon kivül semilyen világitás sem maradt. Kezdte zsákjába rakni kagylóit és a többi kelléket, amikor a fénysugár hirtelen eltünt.

Felnézett.

Egy ember állt előtte, az takarta el a fényt. Nyilván jóslatot akar. Munkára hát!

— Ember, téged ugylátszik gondok gyötörnek. Jól tennéd, ha leülnél ide, velem szemben, és elbeszélgetnénk egy keveset.

Az idegen morgott valamit. A csillagjós ujból unszolni kezdte, mire amaz az orra alá lökte tenyerét.

— Na, lássuk csak, miféle jós vagy!

Pechán Béla: Bor és kenyér

A lebecsülő hang szívenütötte a csillagjóst. A halvány fénysáv felé forditotta a tenyeret és a szokott módon megszólalt:

— Rossz természeted van, büszke vagy és erőszakos.

— Elég! — vágott közbe az idegen. Egy pénzdarabot, egy anát vett elő zsebéből és odahajította jósnak.

— Néhány kérdésre akarok választ. De ha becsapsz, visszaveszem az anát kamatostul.

— És ha eltalálom, kapok öt rupiát?

— Nem.

— Nyolc anát?

— Annyit igen. De ha nem találod el, kétszerannyit visszafizetsz!

Rövid vita után megkötötték az alkut. A csillagjós halk imát rebegett az ég felé, miközben az idegen rágyujtott. A gyufa fényénél a csillagjós megfigyelte az idegen arcvonásait.

Halggattak. Kocsizörgés és káromkodás hallatszott a közelből, aztán csend lett. Az idegen némán szívta cigarettáját és ült, ült a csillagjóssal szemben, kérlelhetetlenül. A csillagjóst kellemetln érzés fogta el.

— Nesze, itt az anád. Nem szoktam meg ezt a kihivó viselkedést. Késő van már...

Kezdett csomagolni. Az idegen azonban csuklón ragadta.

— Nem szöksz meg. Te ajánlkoztál, leültettél...

A csillagjós megremegett az idegen érintésétől.

— Ma nem akarok már. Holnap gyere.

Az idegen nem tágitott. Tenyerét a csillagjós arca elé tolta.

— Ne hozz ki a sodorból... Láss hozzá!

A csillagjós kétségbeesetten meredt a tenyérre és száraz torokkal nyögött.

— Van valahol egy asszony...

— Állj! — szakitotta félbe az idegen. — Nem az érdekel engem. Sikerül-e a nyomozásom, vagy nem? Erre válaszolj, aztán mehetsz utadra. Ha nem tudsz válaszolni, kétszeres pénzt fizetsz vissza érted?

— Akkor hát beszélni fogok — sóhajtott beletörődve a csillagjós. — De ha eltalálom a kivánságod, adsz-e egy rupiát? Ha nem adsz, egy szót sem szólok.

Ujabb alkudozás következett. Az idegen megint beleegyezett. A csillagjós megragadta tenyerét és hosszu vizsgálódás után fojtott hangon megszólalt.

— Téged már halottnak tartottak egyszer. Igaz?

— I-igaz... Ó, mondj még valamit.

— Ugy látom téged késsel döftek át egykor, igaz-e?

— Bölcs vagy és tudós, — szólt az idegen és ingét széttárva egy nagy forradásra mutatott, — Mit tudsz még? — kérdezte reszkető hangon.

— Aztán egy kutba dobtak, azt hitték halott vagy.

— Meg is haltam volna, ha egy ember arra nem téved és véletlenül észre nem vesz a kutban, — csattant fel az idegen, aztán könyörgő hangon kérdezte: — Mondd, elcsipem-e a tettest?

— Majd a másvilágon, — válaszolt a csillagjós határozottan. — Négy évvel ezelőtt meghalt egy távoli városban. Nem látod soha többé.

Az idegen felszisszent a szavak hallatán. A jós foltyatta:

— Idehallgass, Guru Nadzsak...

— A nevemet is tudod, — hökkent meg az idegen.

— Mindent tudok, ez a foglalkozásom. Idehallgass, Guru Nadzsak. Falud két napi utazásra van innen, északon. Az első vonattal utazz haza. Megint nagy veszély fenyegeti életed, ha eltávozol otthonról.

Kevéske szent hamut vett két ujja közé és átnyujtotta az idegennek.

— Kend be homlokod ezzel és siess haza. Soha többé ne utazz erre, dél felé, ha kedves az életed. Ha otthon maradsz, száz évig élsz...

— Mi a csudának utaznék, — szólt az idegen tünődve. — Most is csak azért vágtam neki az utnak, hogy fülöncsípjem és leszúrjam azt a gyalázatost.

Sóhajtott.

— Elkerülte bosszumat. Remélem, méltó módon pusztult el.

— Igen, — szólt a csillagjós. Egy tehergépkocsi összelapitotta.

Az idegen hálásan bólogatott.

A környék már teljesen kihalt, amikor a csillagjós ismét szedelőzködni kezdett. A zöldes fénysáv végérvényesen eltünt és teljes sötétség borult a sétányra. Az idegen egy marék pénzt adott a jósnak, aztán eltünt az éjszakában.

Csaknem éjfél volt már, mire a csillagjós hazaért. Felesége az ajtóban várta és keményen dorgálta a késésért. A jós az asztalra szórta a pénzt és csak ennyit mondott.

— Számold meg. Egy ember fizette az egészet.

— Tizenkét és fél ana, — szólt az asszony, miután megszámolta a rézpénzeket. Ujjongott az örömtől.

— Holnap veszek cukrot, lisztet és kókuszdiót. A gyerek már napok óta kivánja az édességet. Majd készitek valami finomat a kicsikének.

— Becsapott az a disznó! Egy rupiát igért, — csattant fel a csillagjós.

— Dühösnek látszol. Mi bajod? — szólt az asszony.

— Semmi.

Vacsora után, a fekhely szélén ülve a csillagjós megszólalt:

— Tudod-e, hogy ma este nagy kő esett le a szivemről? Éveken át azt hittem, hogy egy ember vére szárad a lelkemen. Ezért szöktem el hazuról, ezért telpedtem itt le és feleségül vettelek téged. Ma megtudtam, hogy életben maradt.

Az asszony megdöbbent.

— Gyilkolni akartál?

— Igen. Otthon, a falumban. Fiatal és ostoba voltam. Ittunk, kártyáztunk és szörnyen összevesztünk. De hagyjuk az egészet. Kár róla beszélni többet. Ideje, hogy aludjunk, — mondotta ásitva és elnyult a fekhelyén.

(Ford: B. S.)

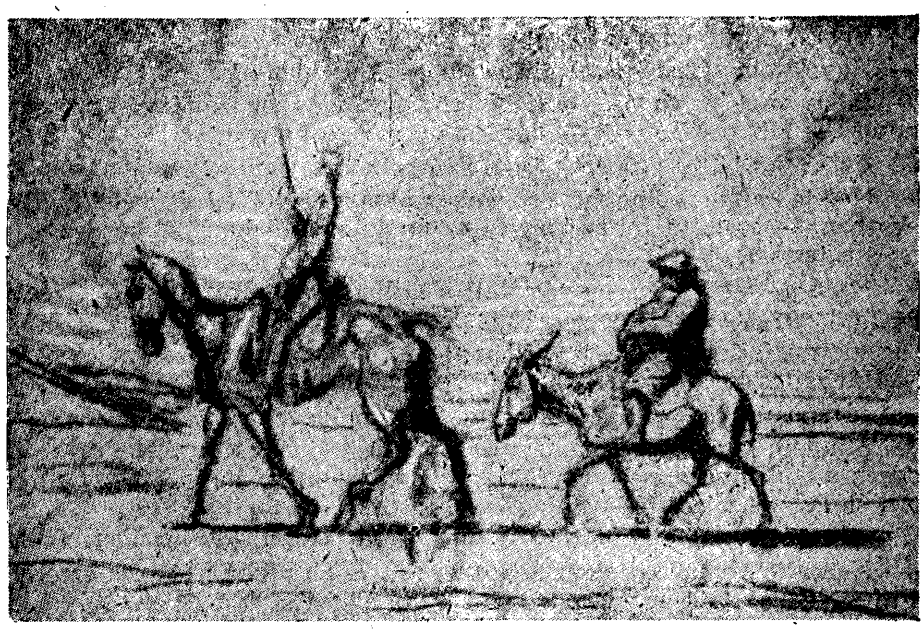

Daumier: Don Quichotte és Sancho Pansa (szén)